

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam
Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In
Qvibvs Singlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo
Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt XIX. Purgatio in via Vnitiva contingens.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

inferiores potentias à suis objectis avulsas omnino suspendat, ac ad se trahat: nam cum animæ vis sit finita, nimia unius potentie intensio, ceteras in suis actionibus remitti necesse est. Unde ad ingentem ac vehementem voluntatis ac intellectus aduersionem omnino sequitur sensuum externorum à propriis objectis abstractio, ac omnimoda alienatio, quæ propriè ecclasiis sive raptus dicitur.

Ad OCTAVAM QUÆST. existimo, humanam mentem, hanc divinam unionem fructivam, in qua DEUS ipse immediatè percipitur & possidetur, etiam semel expertam, nulla ratione de perceptione istius unionis posse dubitare. Nam cum in hoc DEUS ipse interno tactu & amplexu percipitur, sentitur, ac veluti palpetur; præterea cum ex hoc divino contactu innumerabiles divitiæ & thesauri sapientiæ & scientiæ DEI in omnes animæ vires deriventur; impossibile ferè videtur, aliquod dubitationis vestigium in ea anima posse manere, maximè cum DEUS ipse, qui tunc animam suam sponfam amplecti & osculari dignatus est, ei ineffabilem infundat certitudinem suæ realis præsentis & unionis. Quare, qui transacta unionem omnimoda hac certitudine præditus non fuerit, (teste S. Matre TERESIA in *Mansione* 5. cap. 1. & in *lib. Vita* cap. 18.) certissimè sibi persuadeat divinam hanc & fructivam unionem neque summis labiis attingisse, quamvis forsan ardentissimum DEI amorem suavissimamque dulcedinem in ecclasi poscens degustasse sibi videatur. Nam tunc, etiam si DEO per amorem & fructivam unionem unitus videatur, ista tamen unio tantum est in affectu, & non in effectu, ac reali cum DEO conjunctione, quam nos in hoc Tractatu verè fructivam Unionem nuncupamus.

Legend.
Commè.
P. Bal-
thas. in
hoc cap.
mansio.
5.

Ad NONAM, non video, qua ratione possibile sit, animam altissimo amoris vinculo DEO congiungi, & ipsam præterea certam esse de hac unionem, sive mutuo amore & complexu cum ipso DEO, & ex alio capite dubiam esse de sua gratia & acceptatione: nam sponsus cœlestis, qui eam reddit certam de sua præsentia & unionem illa altissima & felicissima, reddit etiam securam de sua gratia, sive hoc fiat per specialem revelationem, sive hoc contingat ex vi illius divini contractus, in quo DEUS animam tamquam dilectissimam sponfam deosculatur. Quæ quidem deosculatio tantæ virtutis & efficacis existit, ut nulla ratione possit anima dubitare, videns se ad tantam gloriam sublimatam, ac spiritali connubio ipsi DEO conjunctam esse, suo dulcissimo sponso acceptam ac omnino gratam: arpe enim esset cogitare, DEUM aliqua per causam labe maculatam animam in sponfam sibi eligere. Quare optimè Richardus de Gradi. *charit. cap. 4.* ubi agens de sponsi cœlestis cum anima connubio, ita ait: *Et purgatissimam animam faciens divino dignam conjugio, non habentem maculam neque rugam.* Hoc etiam expresse docuit sanctus Laurentius Justinianus *Tract. de Casto connubio Verbi & anima, cap. 14.* dicens: *Propria efficitur certus salus, lumine gaudet veritatis, presentia exultat sponsi, gustu pinguescit charitatis, experientia nutritur amoris.* Hæc ille. Et cap. 25. ejusdem libri, *Sponsa, inquit, de thalamo ascendit in calum, & de celo jugiter descendit in thalamum. Non pavidam, non de salute incerta ingreditur sponsa in supernorum mansionem, sed tamquam in dilecti domum, & in propriam possessionem.*

An verò anima reddatur secunda de sua acceptatione ad gloriam, non ita certum existimo, quin

possit merito de ea re dubitari, quamvis S. Laurentius Justinianus *cap. 25.* ubi *supra* id habet pro comperto, dum ait: *Amor igitur mutui exuberantia, tanta est inter Verbum & animam familiaritas, locutionis fiducia, gloriæ certitudo, &c.*

Ecce infra: *Sapientia ex altissimi ore prodians, in montibus saliens, collesque transiens, humana illabitur menti non recessura, sed ibidem perpetuò moratur.* Quam quidem tententiam, ut probabilior, & magis divinæ dignationi conformem, libenter amplectimur; alienum enim omnino à ratione videtur, animam ipsi DEO altissimo matrimonio copulatam ab ipso ita relinqui, ut adolecti cœlesti iterum conquinetur. Illud tamen probabilissimum mihi videtur, animam, quæ hac sponsonianis gratia meruit à DEO honorari, eo ipso ad gloriam ac finalem perseverantiam à DEO acceptari: licet forsan ea de hac acceptatione non sit certa & secunda, ac cum timore & tremore salutem suam operetur.

Ad DECIMAM seu ultimam QUÆSTION. respondetur, Animam, cum unionem totalem, de qua locutus sumus in respons. ad primum quæsitum, DEO est unita, ac in ipsum secundum omnes potentias suas transformata, tunc cum non sit sui compos, neque omnino libera, sed potius amoris & lucis tenacissimo vinculo DEO alligata & conjuncta, nulla ratione eo tempore, quod brevissimum quidem est, potest mereri, ut plenè ex Patribus lib. 6. cap. 5. de Contemplatione probavimus, & speciatim docet Carthusianus de *Laude vite solitaria, art. 36.* ubi ita scribit: *Mens, inquit, nonnumquam absque suo conatu improvise, repente ad contemplationem hanc ac mysticam Theologiam intrinsecum, raptum, & effusim elevatur pietate DEI immensâ, per prævenientem perstringentemque gratiam misericordissimè eam præveniente, ipsamque apicem affectiva & verticem intellectiva potentia immediatè tangente, illuminante, & inflammante tam valide, ut imbecillus creatura confestim & quasi instantaneè defluat & deficiat à seipsa, & super se mirabiliter & gratiosè transferatur in tantum, ut non queat (quamvis vili) revocari, ut puta libertate arbitrii jam quasi ad horam suspensa atque sospita. Quando verò intellectus solvitur, ut in respons. etiam ad primam quæstionem attulimus, ut in illa unionem percipiat statum illum felicissimum, quo fruatur, ac divina illustratione perfusus, divina alia mysteria altissimo modo cognoscatis tunc compos factus sui intellectus, omnia quæ sibi revelantur, plena libertate & dilectione ac percipit, se ea omnino percipere & cognoscere: quod est quidem sufficiens fundamentum libertatis & meriti.*

CAPVT XIX.

Purgatio in via Unitiva contingens.

ANIMA in refrigerium à DEO deducenda, prius per ignem & aquam transire debet. Duplex est enim duplex purgationis genus. Primum quidem per aquam, per ignem verò alterum. Illa quidem purgatio, quæ per aquam fit, naturâ suâ prolixior & diuturnior est illâ, quæ per ignem, & diuturnior, & difficilior sanè: non enim aqua illam habet efficaciam, illamque in torridum abluitione & consumptione ad vitare, quam ignis: hic namque vi & activitate præstat mirabili, ut fordes omnes facilius expurget, & penitus deleat.

Primum quidem purgationis genus ad Incipien-

pientes & Proficientes non raro solet extendi; hi siquidem per laborum, desolationum, ac tentationum aquas solent transire; licet aliquando aestuanti amoris igne, non sine nimio animae languore & angustia, purgantur: Perfecti verò, suavissimo amoris igne & efficacissimo ex DEI unione & perceptione promanante purgantur, & quasi decoquantur: nam cum cor ibi sit totum amoris igne liquefactum, (ut Richardus de *Amoris insuperabilis* cap. 4. docet) purgati necesse est, & ad purum excoqui, si quam habet scotiam, ipso amore, qui ignis consumens est, paleas ignorantiae & delicta juventutis purgans, & purgatissimam animam faciens divino dignam conjugio, non habentem maculam neque rugam. Hæc ille, suavissima autem est simul & ardentissima in hoc unionis statu ab amore procedens purgatio: quare pro tunc anima purissima ex illo arcano amoris amplexu egreditur.

Sed quia nemo tam sanctus, tam in amore præcipuus, tantaque ignitus dilectione, quin amoris vicissitudini, & carnis subiaceat fragilitati; (donec enim quis carnis corruptibilis indumetur vestitur, quamdiu necessitati peccandi subest, hanc legem patitur;) itaque quoniam nullus est qui non (altem in multis venialibus) offenda, nemo quidem inveniri poterit, etiam sanctissimos, qui purgatione aliqua non indigeat, donec intret in sanctuarium DEI, ibi tunc erit DELATA, perfectio, ac sine intermissione æterna fruitio. Interim tamen sponsi absentia, aliisque laboribus & tribulationibus transientes per aquas multas tribulationum frequentius purgantur.

Quam verò ob causam elementissimus animarum sponsus à dilectissimæ sponse oculis suam præsentiam subtrahit, ac seipsum non raro abscondat, sponsa quoque omnino desolatam relinquat, elegantissimè docuit S. Laurentius Justinianus lib. de *Casto connubio*. Verbi & anima cap. 15. ubi ita scribit: Ratiocinando itaque perscrutemur humiliter causas, propter quas sponsus tam frequenter, etiam à perfectis, & in charitate ardentibus, se absente confitebitur: hoc namque hominano iudicio plurimum adversatur amanti bus: fas quoque non est, Verbum in aliquo errare, neque enim potest, quia veritas, quia sapientia est. Ad reprimendum igitur hominis audaciam, sapientissimè interdum se subtrahit Sapientia, non odiendo, non contemnendo, sed amando. Quis autem, nisi quandoque relictus, sibi propriam nosceret fragilitatem? Continuis successus occasionem parat elationis. Vix quippe flagellis eruditur animus, & tentationibus attritus, suam valet intelligere infirmitatem. Nemo Apostolo sanctior, & tamen de seipso ait sic: De magnitudine revelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis mea angelus satana qui me colapsozaret.

Quis unquam arbitraretur, hominem usque ad tertium raptum cælum, in id in paradysum, ibique arcana Divinitatis audire verba, quæ homini loqui non licet, cujus conversatio propter amoris vehementiam, mensque munditiam in cælis erat, qui non ab homine, quod prædicabat, accepit Evangelium, sed per JESU Christi revelationem, qui fiducia dicitur: Certus sum, quia neque mors, neque vita, neque Angeli, neque Principatus, neque virtutes, neque instantia, neque futura, neque fortitudo, neque altitudo, neque profundum, neque creatura alia poterit me separare à charitate DEI, quæ est in Christo JESU & Ne elevaretur ma-

niret supra se, necessariò doceri habuit per se, de se.

Non autem dubitandum est de tanto credere viro, quod ipse de se testatur. Nemo tam se altimet, ut quamvis charismatibus multis ornatus sit, absque disciplinæ documento possit evadere. *Pro-na quidem ad malum hominis est natura ab adolescentia sua, secum sibi adversantem portat.* Privatus enim amor ignotum illum reddit sibi, facile & rectè indicat aliena cum aperiuntur ei, sua verò non potest: medicamine igitur eger alieno, cum suo nequeat liberari: quam obrem Sapientia quandoque se subtrahit, ut quem diligit, humiliando custodiat. Nam maximum humiliationis genus est, vehementer putareque amantem, dilecti sui privati præsentia. Opponit præsumptioni obstacula antequam veniat, luitque dilectoris, quamvis doleat, quamvis nolens & renitens, salutis operatur remedia. Nullum isto probabilius tunc præcipue charitatis potest sentiri argumentum. Sic enim in Apocalypsi loquitur: Ego, quos amo, arguo & castigo: Patienter itaque & humiliter hanc sustineat amoris vicissitudinem etiam sponsa, gaudet erudiri, ne præsumat; dilcat se agnoscere, ne cadat: sciat scriptum esse, *Ante ruit exaltatur* Prov. 16. cor. Præstantius verò est innocentem humiliari, quam justè: nam innocentia meritum cumulat, justitia autem perfolvit debitum.

Justè quippe Propheta sanctus humiliatum se agnovit, qui post violatum proximi thorum, post contra DEI voluntatem populi numerationem, post perpetratum homicidium aiebat: *Præquam humiliaret, ego deliqui.*

Justè quoque Propheta alius se & populum DEI humiliatos confitebatur, quum lacrymola prece diceret Domino: *Petravimus iniquitatem fecimus, impiè gestimus, & recessimus, & delinavimus à mandatis tuis, atque iudiciis: neque enim in justificationibus nostris prosterminum preces nostras ante faciem tuam, sed in viscerationibus tuis multis.* Propter peccata quidem nostra & iniquitates Patrum nostrorum, *Jerusalem & populus tuus in opprobrium sunt omnibus per circuitum nostrum.*

Innocenter verò humiliatus fuerat Job, vir ut loquitur simplex & rectus, actimens DEUM, & recedens à malo, qui post raptam substantiam, post multorum interitum, post vulnere circumcises & verum rostrum in sua perseverans innocentia, dicebat confidenter: *Non peccavi, & in amaritudine moratur oculus meus.*

Præ omnibus denique innocenter & sine causa humiliatus est Dominus JESUS, qui peccatum non fecit, nec delus inventus est in ore ejus; & tamen sicut ovem ad occisionem ductus est, & tamquam agnus coram tondente se non aperuit os suum. Non tristetur quævis anima, etiam si sponsæ gratiam promeruit, cum se ad tempus Verbum subtrahit, & humiliando custodiam si justè, sustineat æquanimiter: si verò innocenter, cum exultatione. In nullo DEI valet errare Sapientia.

Non quidem mediocriter est commodi hujus dispensatio vicissitudinis: roties recalcit spiritus, renovatur animus, & amor augeatur, quoties post latebras sui præbet copiam sponsus. Commota sunt (sicut læta narrat Historia) viscera Joseph super Benjamin fratrem suum, cum post longa temporis spatia illum videri promeruit. Sed & spiritus Jacob revixit, quasi de somno gravi evigilans, cum Joseph viveret, atque universæ terræ Egypti dominari audisset. Deinde videns illum, iterum su-

Gm. 8.

Apo. 3.

Prov. 16.

Psal. 118.

Dan. 9.

Job 17.

Isai. 53.

2. Cor. 12.

Rom. 8.

XIX.

XIX.

XIX.

XIX.

XIX.

XIX.

XIX.

XIX.

XIX.

XIX.

XIX.

XIX.

XIX.

XIX.

XIX.

XIX.

XIX.

XIX.

XIX.

XIX.

XIX.

XIX.

XIX.

per collum ejus, & inter amplexus flevit, dixitque ad Joseph: *amatus moriar, quia vidi faciem tuam.* Si sic exaltat spiritus per praesentiam carnis, quid ager amantis spiritus cum revisit Verbum? nemo expiatur Verbi hujus gaudia reditus. Quis valet dicere, quanta hinc inde resonant dilectionis eloquia? pro praesentia, exultationes; gemitus pro dilatione, compunctiones pro culpa, pro venia emendationes, amplexus pro fiducia, ardores pro amplexibus, pro ardoribus humiles liquefactiones, pacisque suavissimam abundantiam post animae liquefactionem. Haec nempe spirituales vicissitudinum deliciae sunt sponsi & sponsae, ista sunt sancti tripudia amoris. Nullus experietur talia, nisi qui ardentem diligit; ignitus verò amor ex privatione agnoscitur.

Qui parum amat, nec dilecti recessus causas inquit, nec exoritur ut quærat, non gemit pro dilecto, neque dolet pro delicto. Non ita autem qui diligit multum; nunquam enim sine dolore amittitur, quod cum maximo amore possidetur. Amoris vehementia ex inquisitione colligitur. Legitimus namque amator, mox ut abest sponfus, redit ad se, cordis sui latebras perlustrat, diligenter intentiones, cogitationes, affectionesque examinat, si quid in verbis, si in factis deliquerit, subtiliter judicatur. Utrum erga fratrem peccaverit: aut proximo suo aliquod scandali posuerit offendicu-

lum, rememorat. Quod si errasse deprehenderit, tam diu dolore affligitur, donec pacatam in se videat conscientiam.

Et paulò infra: Nemo enim, nisi post paupertatis ærumnas, & necessitatis angustias, divitiarum novit commoda; nullus sanctorum bonum, solpitatisque dulcedinem, nisi ex crebris languoribus, & ex diversorum comparatione dolorum sufficiens valet agnoscere. Ex tenebris lux, ex bello pax, ex jucunditate tristitia, ex abundantia egestas, ex bono malum, ex spei claritate desperationis caligo, & ex suavissimo Verbi contubernio, absente illius cruciatus intelligitur. Ille igitur veraciter penes se totis sponsum conservat conatibus, qui pro amoris vehementia passus est vicissitudinis damnum. Proximis comparitur amantibus, praecavet pericula, causasque discessus prudenter devitat, suis sapiens efficitur pœnis, suisque tentationibus eruditus. Planè laudabilis pauperitas, quamvis non in se, sed propter fructum, quæ amore acuit divitarum. Commendabilis casus, & non reipenda tentationum molestia, per quam mens ad virtutum exercitia robustior assurgit. Non enim minus honore dignus est miles Christi, qui posteaquam prostratus est, viriliter pugnam relumens, gloriosum triumphum obtinet, quam qui sine ullo belli discrimine perseveravit in certamine. Hæcenus S. Laurentius Justinianus.

TERTIA PARS.

Dispositiones divinae Unionem fructivam praecedentes, ac mirabiles effectus eam consequentes.

CAPVT XX.

De dispositionibus hanc divinam Unionem praecedentibus.

NON est una ad fructivam Unionem, quam DEUS solet communicare, dispositio: nam cum sit multiplex Spiritus divini gratia, variaque ejusdem charismata, sic diversimodè ad divinæ suæ voluntatis nutum animam ad fructivam unionem pertrahit. Omnes tamen ferè dispositiones ad duplex genus reduci jure possunt. Alterum, quod in nostra situm est voluntate, non tamen sine divini auxilii infuso lumine. Quod quidem dispositionis genus, activum merito nuncupari potest, quia nunquam sine nostro conatu cooperatione, & solet contingere. Alterum dispositionum genus, passivum in eo sensu dicitur, quia anima divinitus à DEO præventa, ad hanc arcanam cum ipso conjunctionem, non tam ducti, quam trahi rapique videtur.

Duplex ad hanc unionem dispositio-
nem genus assignatur & declaratur: quorum unum activum, alterum passivum.

De utroque dispositionum genere mentio fit tam apud Patres, quam apud alios non infimæ notæ Auctores. D. Dionysius Areopagita pluribus in locis modum tradidit, quo ad hanc unionem pervenitur: præsertim in Mystica Theologia, & in Epistolis, possumum in his quas Timotheo discipulo exaravit, ubi omni intellectu discursu præmissis, omni inordinata affectione penitus mortificata, voluntatem ad divinam hanc unionem erigere aperit docet sequentibus verbis: Et

si sit possibile ignotè consurgere ad ejus unionem, quæ est super omnem substantiam & cognitionem, eternum excessus cuiuspiam ab omni irretentiabili & absoluto, munde ad super substantialem divinarum tenebrarum radium sursum ageris. Et de Divinis nominibus, cap. 7. Est iterum divinis, ait, cognitio DEI, in qua ipse cognoscitur per ignorantiam, quando scilicet mens ab omnibus intellectualibus & intelligibilibus recedens, & tandem seipsam excedens, unitur radii æternæ sapientiae inscrutabili profunditati.

Ex hac divini Dionysii doctrina duo colligit D. Bonaventura pluribus in locis, præcipue in lib. de Mystica Theologia, quorum alterum est, medium magis idoneum ad elevationem animæ ad hanc unionem, esse consurrectionem per viam affectivam, quæ præcipue anagogicis actibus, sive aspirationibus ad DEUM continuò exercetur; quæ de re pluribus in locis egi D. Bonaventura, in Tract. Mystica Theologia, præsertim in Cap. 3. De via Unitiva, & hoc ipsi quod insinuat D. Dionysius in verbis illis: *Consurge ignotè.* Et in his quæ præmiletur, *Forti concentratione sensus derelinque, & intellectuales operationes, & sensibilia, & intellectualia omnia.* Quasi dicere, in hac via non utendum esse notitiis & cognitionibus particularibus intellectus, prout plenius D. Bonaventura disto cap. 3. p. 4. docet; sed potius elevationem sive consurrectionem per viam affectivam. Ecce dispositionem activam, quam primo loco D. Dionysius omnibus ad hanc Unionem properantibus exponit.

Alterum est, cum anima ingenio DEI desiderio afficitur & crescit, & in abnegatione seu mortificatione